

jen ve sm. objektivním, ale i subjektivním. Neboť Č. vrací se ve skutečnosti zase k tomuto dualismu, ač mluvívá jen o »t. zv. právu subjektivním« (270, 268 pozn.) a ačkoliv lišení práva na objektivní a subjektivní pokládá za kategorie pouze akademické, nevhodné a zbytečné (16 pozn. 7) — podobně jako to činí teorie normativní.

Po těchto výkladech, je myslím dostatečně jasné, že autor v pravém slova smyslu rozmetává these a pojmy, z nichž normativní teorie vyšla a na nichž byla vybudována. Přesněji pověděno, pokusil se rozmetati. Neboť máme vážné pochyby o tom, že se mu to podařilo. Nevyvrátil svým logickým rozbořem, při němž používá smělych transformací vět a soudů, dualistického východiska normativistů, a proto neotrásl ani normou, ani primátem povinnosti, který z normativního způsobu myšlení vyplývá. Z tohoto úsudku mohl by snadno být vyvozen závěr, že Čermákův spis, který si vytkl za úkol prokázati nesprávnost normativní teorie, je nezdařený a tudíž zbytečný. Takového úsudku jsem však dalek. Velkým kladem Čermákova spisu jest, že první u nás podnikl důkladnou, metodicky plánovanou analýsu normativní teorie, že poukázal na nejasnosti, jimiž trpí již v nejzákladnějších svých pojmech (na př. v samém pojmu normy), na povážlivé důsledky, ku kterým dospívá (automatická normotvorba) a zvláště na vnitřní její roztržitost, která je následkem mlhavosti základních jejích premis. Mnohé její slabiny osvětil bez sporu dokumentárně. Ve své kritické britkosti zašel sice někdy příliš daleko, ale to neopravňuje, aby výsledky jeho kritiky byly šmahem odmítány. Je v nich mnoho podnětné-

ho i pro samu normativní teorii, která přes všechny nedostatky má v sobě zdravé a pro právní vědu obrozující jádro.

Spis Čermákův vyvolal pozornost jako málokterá právně teoretická práce poslední doby. Zvláště rozhodní odpůrci normativní teorie skládali do ní velké naděje. Nevíme, pokud byli uspokojeni. My si však odnášíme dojem, že nemůže býti pokládána za poslední slovo ve sporu mezi školou tradiční a normativní. Tímto úsudkem neupíráme jí však vědeckou cenu, kterou nesporně má. Autor v ní prozrazuje mimořádného kritického ducha, pronikavost úsudku, smysl pro metodickou disciplinovanost a skvělý dar slovního výrazu, který spis, až na některé části, činí živým a zajímavým. Vážíme si, že i k tradiční nauce má kritický postoj, činně rozdíl mezi dobrou a špatnou její tradicí, a že zase s druhé strany dovede míti uznání pro dobré stránky teorie, kterou potírá. Sympatickou je i odvaha, s níž se dal do nerovného boje se školou, která, pokud jde o základní otázky právní, měla v české právní vědě vedoucí postavení. Spis Čermákův patří mezi knihy, jichž význam spočívá spíše v kritice, metodě a podnětných myšlenkách, než v pozitivních vědeckých výtěcích. Třeba však, aby o něm pronesli úsudek i civilisté, do jichž oboru zasahuje.*

Bohuš Tomsa.

*) Dr. Čermák odpověděl na námítky kritiků obsáhlým článkem ve »Sborníku věd právních a státních«, roč. 42, str. 1—58, kteréžto pojednání vyšlo jako zvláštní otisk pod titulem »K logické podstatě práva«, Praha, 1942. — Pozn. red.

Po časopisech.

Říšské soudnictví.

Denní tisk přinesl dne 25. srpna t. r. tuto zprávu:

»Úředně se oznamuje: Vůdce udělil nově jmenovanému říšskému ministru spravedlnosti Dr. Thierackovi následujícím výnosem zvláštní plné moci: Vůdceův výnos o zvláštních plných mocích říšského ministra spravedlnosti. K splnění úkolů Velkoněmecké říše je třeba silného soudnictví. Pověřuji proto říšského ministra spravedlnosti, aby podle mých směrnic a pokynů v dohodě s říšským mi-

nistrem a šéfem říšské kanceláře a vedoucím kanceláře strany vybudoval nacionálně socialistické soudnictví a učinil všechna opatření, jež jsou k tomu nutná. Může se při tom odchýlit od platného práva.

Vůdceův hlavní stan, 20. srpna 1942.

Vůdce
pod. Adolf Hitler.»

Říšský ministr a šéf říšské kanceláře
pod. Dr. Lammers.

Dr. Thierack byl od května 1935 vicepresidentem říšského soudu a r. 1936 jej Vůdce jmenoval presiden-

tem lidového soudu. Novým prezidentem lidového soudu stal se státní tajemník v říšském ministerstvu spravedlnosti Dr. Freisler.

Dr. Thierack při nastoupení úřadu vydal výnos otištěný v »Deutsche Justiz«, z něhož Franf. Z. ze dne 31. VIII. t. r. cituje:

»Rechtsprechen bedeutet keine Übung eines geschulten Verstandes, sondern das Ordnen von Lebensvorgängen im Volke. Ich will keine Richter sehen, deren Kunst sich darin erschöpft, das gesetzte Recht auf den ihnen unterbreiteten Sachverhalt mehr oder weniger scharfsinnig auszulegen. Das mögen Rechtsgelehrte tun, von denen das Volk kein Urteil verlangt. Der Richter ist der beste und kann allein Anerkennung verdienen, dessen Urteile das vom Volk getragene Rechtsgefühl verkörpern. Das gesetzte Recht soll den Richtern hierbei helfen, nicht aber soll es den Richter so beherrschen, dass er darüber die Verbindung mit dem Rechtsgefühl seines Volkes verliert. Das Recht ist Leben, nicht die starre Form eines Rechtsgedankes. Rechtsgestaltung ist lebenswahre Anwendung des Rechtsgedankens, nicht die Auslegung grosser Buchstaben. Ihnen zuliebe darf das wirkliche Leben nicht zurechtgebogen werden. Jedem Richter ist es unbenommen, sich an mich zu wenden, falls er glaubt, durch das Gesetz gezwungen zu sein, ein lebensfremdes Urteil zu fällen. In einem solchen Notfall wird es meine Aufgabe sein, das Gesetz zur Verfügung zu stellen, das erforderlich ist. Ich möchte im Urteil des Richters den deutschen Menschen erkennen, der mit seinem Volke lebt.«

Listinou, osvědčující darování za života, může být i testament dárčův.

Finanční právník 7/42 z 30. dubna 1942 na str. 200 otiskuje nález Nss. z 10. III. 1942, č. 719/4/40 tohoto znění:

Podle ustanovení § 30, odst. 2 cís. nař. č. 278/1915 ř. z., jehož slovné znění platí vzhledem k § 2 zák. č. 337/1921 Sb. nezměněn i pro daň z obohacení (dědickou a darovací), zakládají poplatkovou povinnost — mezi jiným — i listiny, vystavené kteroukoli ze zúčastněných stran, jestliže se jimi dar (věno) osvědčuje. Poněvadž pak pojem tohoto »osvědčení« není v cit. § 30, odst. 2 nijak blíže vymezen, nutno mít za to, že tato norma tu má na mysli listiny,

v nichž některou ze zúčastněných stran jest poskytnouti daru (věna) vůbec nějak osvědčeno. Že listina, zakládající poplatnost podle § 30, odst. 2 cit. cís. nař. musí kromě prostého osvědčení daru (věna) poskytovatelem nebo příjemcem vykazovati ještě náležitosti poplatné právní listiny podle § 1 A, č. 3 popl. zák. nelze ze slovního znění onoho ustanovení nijak dovoditi, jak také soud vyslovil v nálezu ze dne 22. června 1939 čís. 611/38-2. Než ani výklad logický nemluví pro stanovisko opačné, neboť dotčená norma, totiž § 30, odst. 2 cit. cís. nař., kdyby byla něco takového skutečně zamýšlela, byla by se zajisté ustanovení § 1 A, č. 3 popl. zák. dovolala, nebo je reprodukovala. To se však nestalo, nýbrž cís. nař. č. 278/1915 ř. z. vymezilo v § 30 odst. 2 pojem poplatné listiny pro obor poplatku z darování (nyní darovací daně) samostatně a to odlišně od ustanovení § 1 A, č. 3 popl. zák. Z toho nutno vyvozovati, že písemnost, osvědčující zřízení daru (věna) podle § 30, odst. 2 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. nemusí vyhovovati všem náležitostem § 1 A č. 3 popl. zák. a že stačí, je-li v ní darování (věno) poskytovatelem nebo příjemcem prostě osvědčeno. Vede tudíž jak výklad gramatický, tak i logický k stejnému výsledku. Listinou, osvědčující darování po rozumu § 30, odst. 2 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. jest podle toho i testament, v němž zůstavitel prohlásil, že poskytl svým děrám věno, jež má být započteno do povinného dílu. Tím bylo toto věno listinně osvědčeno, jak to předpokládá cit. ustanovení § 30, odst. 2, neboť dědicové mohou se v případě potřeby zásadně této stati testamentu dovolati jako jednoho z průvodních prostředků, kdyby bylo tvrzeno, že stěžovatelky věna neobdržely.

Nové úlevy při notářském a soudním osvědčování.

»České právo« 5/24 přináší článek Rudolfa Pelanta pod názvem »Nové úlevy při zjišťování osobní totožnosti při notářském a soudním osvědčování«, v němž je shrnut vývoj i nynější stav.

Ve Sbírce zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava, ročník 1942, částka 70, uveřejněno bylo dne 8. května 1942 pod číslem 168 vládní nařízení ze dne 21. dubna 1942, kterým se mění předpisy o zjišťování totožnosti účastníků a svědků při notářském a soudním osvědčování.

Pro zajímavost chei přihlédnouti k vývoji této otázky, pokud ovšem omezený rámec článku dovoluje.

I. Původní ustanovení o zjišťování totožnosti obsahuje § 55 notářského řádu ze dne 25. července 1871, číslo 75 ř. z., jenž praví: »Notář musí účastníky co do osoby a podle jména sám znáti, anebo musí jemu pravost jejich osoby potvrzena býti dvěma jemu osobně známými svědky nebo přibráným druhým notářem.«

Svědci totožnosti pak podle následujícího odstavce cit. paragrafu musí míti vlastnosti způsobilého svědka úkonového, to jest:

- a) musí býti alespoň 20 let staří,
- b) musí býti úplně důvěry hodní,
- c) notář musí svědky sám znáti a nesmí se spokojiti tím, že si dá jejich totožnost potvrditi jinými svědky,
- d) alespoň jeden svědek musí býti mužského pohlaví; osoba ženského pohlaví mohla býti jen druhým svědkem,
- e) musí rozuměti řeči, v níž notářská listina je sepsána a alespoň jeden z nich musí umět čísti a psáti.

Tyto předpisy platily původně pro zjišťování totožnosti při všech notářských úkonech, tedy nejenom při notářských spisech, nýbrž i při ověřování podpisů a všech jiných úkonech osvědčovacích.

II. První úlevy důkazu osobní totožnosti, ovšem jen při ověřování podpisů a jiných osvědčováních, přinesl zákon ze dne 4. června 1882, č. 67 ř. z., jenž v § 5 stanovil, že při soudním nebo notářském ověřování nebo při jiném listinném notářském osvědčování není třeba druhého svědka, předloží-li ten, jehož podpis má býti ověřen, průkazní listiny, jejichž držení nasvědčuje tomu, že ten, kdo se jimi vykáže, jest tím, komu takový list svědčí a není-li pochybnosti o této domněnce. Předložené průkazní listiny musí býti zevrubně označeny v zápisu o úředním úkonu i v samém osvědčení.

Tato úleva neplatila a neplatí až dosud pro notářské spisy, jsouc omezena jen na legalisace podpisů a ostatní úkony osvědčovací.

III. Další úlevu znamená ustanovení § 3, I. díle novely k obecnému zákoníku občanskému (cis. nař. ze dne 12. října 1914, č. 276 ř. z.), která s účinností od 13. října 1914 zrušila dosavadní obmezení pro ženy v tomto směru, takže ženy mohou býti svědky při zřizování písemných listin a při posledních pořízeních i svědky jednání při zřizování notářských spisů a může jich býti též použito jako prvních a jediného svědka totožnosti při soudních a notářských ověřeních.

IV. Konečně svrchu citované vládní nařízení číslo 168/1942 Sb., vydané zřejmě v souvislosti s říšským nařízením ze dne 21. II. 1942 o změně osvědčovacího práva v oněch částech Říše, jež patřily dříve k bý-

valému Rakousku, a které platí od téhož dne i pro německé notáře a německé soudy v Protektorátě Čechy a Morava, změnilo s účinností od 8. května 1942 platné předpisy tak, že při všech notářských listinách a úkonech, při kterých nutno zjišťovati totožnost účastníků nebo svědků, stačí k tomu vedle dosavadního způsobu též toliko úřední průkaz, opatřený podobenkou a vlastnoručním podpisem.

Strana nebo svědek, jichž osobní totožnost se zjišťuje, musí tudíž notáři předložit průkaz o své totožnosti, který nevzbuzuje žádných pochybností, takto kvalifikovaný:

1. úřední, t. j. vydaný úřadem, ať již státním nebo samosprávným nebo jiným veřejným; stačí tedy na příklad občanská legitimace, cestovní pas, notářská nebo kandidátská legitimace, vydaná notářskou komorou atp.,

2. opatřený podobenkou (Lichtbild), tedy fotografií; kresba by patrně nestačila,

3. opatřený vlastnoručním podpisem. Dlužno proto před použitím legitimaci zkoumati, je-li majitelem podepsána.

Tato nová úleva při zjišťování totožnosti platí jak pro účastníky, tak i pro svědky úkonu, po případě svědky totožnosti, nemají-li účastníci sami takových průkazů, při všech notářských listinách a úkonech, tedy při spisech notářských, při notářských protokolech o posledním pořízení podle §§ 70 a násl., jež jsou postavena na rovné pořízení zřízeným před soudem, při legalisacích, jakož i při všech jiných notářských osvědčcích. V důsledku toho byl zrušen § 68, odst. 1, písm. d) notářského řádu.

Předložené průkazy totožnosti jsou v notářských listinách, ať již spisech nebo protokolech, zevrubně vyznačiti. Porušení tohoto předpisu však na rozdíl od dosavadního práva již nemá na platnost notářského spisu jako veřejné listiny vlivu.

Další úlevu přináší § 3 novely pokud jde o obsah doložky legalisační. Na rozdíl od protokolu legalisačního, ve kterém musí býti předloženy průkazy totožnosti zevrubně vyznačeny, stačí v doložce uvéstí jen způsob, jakým byla totožnost strany zjištěna. Stačí tedy v doložce jen všeobecné označení: »Osobní totožnost byla zjištěna na základě úředních průkazů, opatřených podobenkou a vlastnoručním podpisem«, nebo ještě lépe »osobní totožnost byla zjištěna podle vládního nařízení číslo 168/1942 Sb.«. Tato forma bude vhodnou pro razítka legalisační, jichž se — zvláště ve velkých městech — v praxi dosti používá. Ostatní obsah doložky (číslo jednací, jméno, příjmení, zaměstnání a bydliště strany atd.) zůstává ovšem jako dosud.